

monstracije v Pragi so bila pobalinstva, kar se pa sedaj dogaja zaradi pouka čeških otrok je kulturni barbarizem prve vrste, zločinstvo proti zakonu in človečnosti. V teh dneh cesarjevega jubileja je moralo stopiti nad 10 tisoč čeških otrok v šolski štrajk, da bi bila tako šolska oblastva prisiljena, izpolniti šolske postavbe. Koncem svojega govora stavi odločno zahtevo, naj se čimprej izvede zakon o starostnem in invaliditetnem zavarovanju, naj se odpravi naglo sodstvo v Pragi in kličo vladi: Proč od tod, v hiši splošne in enake volilne pravice nimaš nič opraviti. — Posl. dr. B y b a r j je interpeliral ministrskega predsednika ali je res dala vlada Italijanom obljubo, da jim da vseučilišče pod pritiskom Italije ter meni, da bi tako popuščanje tuji državi nasproti oškodovalo ugled Avstro-Ogrske kot veselite, kar bi bilo posebno sedaj, ko je zbudilo vprašanje o aneksiji take kontroverse, jako obžalovanja vredno.

* „Narodna Zveza“ je sklenila stopiti v načelno opozicijo proti vladi barona Bienertha.

* Jugoslovanski poslanci so se izrekli proti laškemu vseučilišču v Trstu. „Narodna zveza“ protestira proti temu, ni pa nasploh proti laškemu vseučilišču. Zahteva, da se istočasno z laškim reši vprašanje slovenskega vseučilišča.

* Deputacija slovenskih visokošolcev je bila pod vodstvom dr. Ivčevića in Sustersiča pri min. predsedniku ter mu izročila spomenico v svojih zahtevah. Bienerth je rekel, da vlada ne more zavzeti še definitivnega stališča, hoče pa vprašanje o slov. vseučilišču marljivo študirati!

* Ministrski predsednik baron Bienerth se zopet pogaja z voditelji „velikih“ parlamentarnih strank, ker bi rad čimprej sestavil parlamentarno ministristvo. Oficiozno utemeljuje to naglico s tem, da zahteva notranji del države čim hitrejšo rešitev. Nekaj rešnice je že na tem; saj je sedanji položaj sploh nevzdržen. Ampak menda je na stvari še nekaj drugega, kar se oficiozno ne pove. Zunanji položaj države je namreč še bolj s teu in tudi za barona Aerenthala so notranje razmere neznosne. Posledice aneksije Bosne in Hercegovine so napravile Avstro-Ogrski take težave, da ji vladanje z uradniškimi kabinetni ne pride v okom.

* Proti Čehom na Dunaju. V 3 in 4. dunajskem okrajnem zastopu so soglasno sklenili, da zahtevajo, da bodi na Nižjem Avstrijskem nemščina edini učni jezik. Zastop Landstrasse je pa zahteval, naj se prepovejo na Dunaju češki napisi in lepaki.

* Pogodba med Rusijo in Italijo. „Matin“ poroča, da sta Rusija in Italija sklenili med sabo pogodbo v varstvo svojih interesov na Balkanu. — Z druge strani poročajo: V poučenih krogih so prepričani, da se je italijansko-ruski dogovor sklenil le v ta namen, da se prepreči nadaljno prodiranje Avstro-Ogrske na Balkanu. Dogovor je potemtakem defenziven.

* Velik šoh ruskega ženstva se vrši ta mesec v Petrogradu. Namen mu bo razpravljati o položaju žene v socialnem in političnem pogledu ter se potegniti za enopravnost ženstva.

* Italijanske finance. Italijanski državni proračun za leto 1909. izkazuje 30 milijonov prebitka.

* Srbija. V Srbiji še ni pomirjeno razburjenje. Kralj Peter je brzojavno čestital našemu cesarju k 60 letnici.

* Bojot proti avstrijskemu blagu. Iz Soluna javljajo: V N-gotinu je prebivalstvo zagrozilo trgovcem, da jim zažge vse avstrijsko blago in vse prodajalnice.

Oklic.

Dne 21. novembra t. l. je umrl v Leoninumu v Ljubljani Josip Ciperle, meščanski učitelj na Dunaju. Vnet rodoljub in narodnjak je bil pokojni Ciperle. Ni ga bilo narodnega društva in podjetja, da bi mu on ne bil podpornik. Iz vsega srca je bil pa slovenski učitelj, ki je tudi v tujini svoje moči posvečal slovenski domovini, ki jo je ljubil iz vsega srca. Ciperle ni bil samo uzoren učitelj, temveč ima tudi na pisateljskem polju obilo zaslug. Ko so bili uredniki „Učiteljskega Tovarišu“ Močnik, Praprotnik in Dimnik, je bil Ciperle najvestejši sodrnik tega lista. Pa tudi sicer je mnogo pisal, da bi proslavil svojo ljubljeno domovino. Skratka: Ciperle je bil vobče zaslužen slovenski učitelj in pisatelj. Nas učitelje in njega mnogobrojne prijatelje veže sveta dolžnost, da mu postavimo nagrobni spomenik. V ta namen se obrača podpisani odbor do tovarišev, prijateljev, sorodnikov in znancev blagega pokojnika s ponižno prošnjo, da vsak po svoji moči prispeva za nagrobni spomenik pokojnemu Ciperletu. Dotični zneski naj se pošiljajo blagajniku podpornega društva, gospodu Jakobu Dimniku, nadučitelju v Ljubljani.

Deželno slovensko učiteljsko društvo
v Ljubljani, dne 9. decembra 1908.

Juraj Režek, Fran Škulj,
predsednik, tajnik.

Poziv na milosrčnike!

„Učit. Tov.“ je pozval cenjene tovariše in tovarišice, da pomorejo „suspendiranemu tovarišu“. Iz začetka sem jaz ta poziv sprejel jako skeptično, ker nisem vedel, kdo je dotičnik in kaj je zakrivil. Kasneje sem se prepričal, da je dotični tovariš res potreben podpore! Še več! Dotični tovariš, ki službuje sedaj na Notranjskem, je bil moj sodrnik, ko sem še bil šolski voditelj v Lokvi v Sežasčini na Primorskem! Lahko rečem mirnim sream, da je bil izboren učitelj.

V pismu z dne 27. novembra mi piše, da se mu godi jako slabo. „Apeliral sem sicer na vse slovensko učiteljsstvo, a žalibog sem dobil vsega skupaj le 61 K.“

Tovariš, ki ni zakrivil nič tako huđega in ki bo pri ministristvu gotovo oproščen, ima sedaj le 78 K mesečno; za študijujoča otroka pa mora plačevati 82 K mesečno.

Dragi stanovski tovariši! Pomagajte v imenu humanitete! Jaz mu privatnim potom pošljem svoj „obulus“; vi pa storite to potom uredništva „Učit. Tovariša“. Dobro delo storite! Zakaj tovariš in prijatelj mi piše: „Ako ne dobim nujne podpore, morata moja otroka iz šole! Hčerka je v III. tečaju učiteljskega, a sin v I. tečaju.“

Dragi tovariši in tovarišice, pomagajte! Bis dat, qui cito dat! —

Bukovica, 6. decembra 1908.

Janko Leban.

Jubilejski dar.

Učiteljsstvo — sebi! Tov. Janko Žirovnik iz St. Vida za v novembru prodane Narodne pesmi 83-47 K; tov. Angela Trošt in tov. Julij Slapšak iz Vodice, 4 K; tov. Jos. Kobal iz Dolenje vasi pri Senožčah, 2 K; učiteljsstvo v Rajhenburgu 12 K; tov. Fran Ksav. Trošt z Iga, povodom Najvišjega odlikovanja 5 K; tov. Andrej Kmet iz Orkej 4 K; tov. Juraj Režek iz Ljubljane, 5 K; Jakobina Dimnikova iz Ljubljane, 2 K; g. prof. Fran Suher iz Ljubljane, 6 K; skupaj 123-47 K; zadnjič izkazanih 3868-92 K; doslej darovanih 3992-39 K. Bog plati!

Vestnik.

Cenjenim naročnikom! Leto se nagiblje h koncu, zato v ljudno opozarjamo vse cenjene naročnike, ki še niso poravnali naročnine, naj torej store svojo dolžnost. Tudi mi moramo spraviti v red svoje račune, če pa ne dobimo plačane naročnine, jih ne moremo. Torej: prosimo!

Odlikovanja šolnikov povodom cesarjevega jubileja. Red železne krone tretjega razreda je podeljen deželnemu šolskemu nadzorniku Francu Hubadu v Ljubljani in d. z. šolskemu nadzorniku Nikolaju Ravailecu v Trstu. — Viteški križec Franc Jožefovega reda so dobili ravnatelj Anton Černivec v Ljubljani, profesor dr. A. Gnirs v Gorici in prof. dr. J. Tomišek v Ljubljani. Vladna svetnika sta postala realčni ravnatelj dr. Rudolf Junovic v Ljubljani in gimnazij-ski ravnatelj Friderik Simzig v Gorici. — Šolski svetniki so postali: ravnatelj Franc Frisch v Mariboru, profesor Franc Hauptmann v Gradcu, gimnazijski ravnatelj Ivan Kos v Pazinu in Miha Štenta, okrajni šolski nadzornik v Trstu. — Zlati zaslužni križec s krono so dobili: nadučitelj Lovro Letnar v Mengšu. Vinko Parentin, okrajni šolski nadzornik v Kopru. Vinko Parenzan, okrajni šolski nadzornik v Poreču, Josip Supanek, okrajni šolski nadzornik v Celju in Gustav Vovšek, okrajni šolski nadzornik in župan v Trbovljah. — Zlati zaslužni križec so dobili: nadučitelj Matija Krauland v Mozlju, ravnateljica Marija Kavčičeva v Idriji, nadučitelj Franc Ština v Črnomlju, nadučitelj Anton Skala v Vipavi, nadučitelj Franc Trošt v Studencu, nadučitelj Božidar Valenta v Ljubljani, Martin Jelovšek, deželni potovalni učitelj v Gradcu, in Mihael Nerat, šolski ravnatelj v Krčevini. — Srebrni zaslužni križec s krono je pa dobil Tomo Lukančič, učitelj v Gabrju pri Rubiji. Na vse strani: Čestitam!

Krško učiteljsstvo je priredilo v nedeljo, dne 29. novembra, ob 10. uri dopoldne (ne zvečer, kakor je bilo pomotoma objavljeno) v telovadnici meščanske šole 8. roditeljski sestanek. Prvi je predaval strok. učitelj Maks Hočevar o vzgojni temi: „Kazni in pohvale kot vzgojni sredstvi.“ Predavanje je bilo jako poljudno in poučljivo, in navzoči so poslušali z velikim zanimanjem. Teze govora so sledede: 1. Kazen in plačilo pri domači vzgoji sta kot umetni sredstvi potrebni. — 2. Kazen ima edino le namen, da pobiljša tistega, ki je grešil. — 3. Kaznuje naj se le v izrednih slučajih. — 4. Začne naj se le z najmanjšo stopnjo kazni, tako da lahko pozneje poljubno kazen zvišamo, če je prestopek večji. — 5. Palica naj se uporablja le tedaj, če so vse druge kazni brezuspešne pri posebno velikih prestopkih. — 6. Kaznuje naj se nikdar v prvi razburjenosti,

pod katerimi se je izvršil prestopok. — K sklepu svojega govora je predavatelj omenil, da imamo vsi učitelji namea in voljo tudi v šoli tako postopati, kakor je razložil o domači vzgoji. Seveda imamo veliko težje stališče kot pa starši, zakaj mi imamo kar po 70—100 učencev pred seboj. Gotovo je med temi veliko takih, ki že od doma ne poznajo sploh druge kazni kot šibo in so za vsako drugo kazen sploh nedostopni. V takih slučajih je seveda tudi učitelj časih primoran, da se posluži tega skrajnega sredstva. Gotovo ne stori tega rad, a če vidi, da je vse zaman, poizkusi še zadnje sredstvo. Noben pameten človek mu ne bo tega zameril, zakaj nihče noče s tem otroku škodovati, ampak hoče ga le spraviti na pravo pot. Vsakdo bodi prepričan, da pri takih otrokih, ki so od doma pravilno vzgojeni t. j. s katerimi niso starši prestopno postopali, pa jih tudi niso razvadili, ne pride učitelj v tak položaj. To se zgodi le pri posebnih cvetih, ki pokvarijo drugače s svojim vedenjem ves razred. — Starši ne smejo biti predobri svojim otrokom in jih ne razvajati z različnimi pohvalami in plačili, varovati pa se morajo tudi, da bi bili prestrogi in bi jih za vsako malenkost pretepavali. Časih moramo tudi mladini pustiti njeno veselje. Mladina naj se veseli, kadar je čas za to, ne kratimo ji tega nedolžnega veselja z neumestnim prestrogim ravnanjem. S takim ravnanjem si bomo pridobili srca mladine, da bodo spoznali, da na svetu nimajo večjih dobronikov kakor starše in učitelje, tem so torej dolžni ljubezni in spoštovanja. — Nato je predaval okr. šolski nadzornik, gospod Ljudevit Stiasny: „Cesar Franc Jožef I.“ Tudi to predavanje je bilo vrlo zanimivo, posebno ker ga je gosp. predavatelj pojasnil s petdesetimi izbornimi skioptičnimi slikami. S predavanji se bo nadaljevalo. — ik.

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta je darovalo županstvo v Idriji na račun pokroviteljine 50 K. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: tov. Alojzij Koprivec z Roba pri Vel. Laščah; tov. Tomo Kurbus in tov. Tilka Lecker iz Slivnice na Štajerskem, tov. Anton Kadunc iz Tribuč; tov. Eduard Markošek iz Ljubnega na Gorenjskem; tov. Svitko Starec iz Škocijana na Poljani pri Jurklostru. Bog plati!

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta bo začelo izdajati po Novem letu Šolsko knjižnico. V ta namen so darovali tovariši E. Gangl, J. Slapšak in A. Rapč vse svoje spise, ki jih bo najmanj 30 zvezkov. Prvi zvezek Rapčevih in prvi zvezek Slapšakovih spisov sta že v tisku. Vse povesti bodo ilustrovane. Knjige bodo lično in trdno vezane ter se prodajale bržkone po kroni. V enem letu bo izšlo približno 10 zvezkov. Krajni šolski sveti naj postavijo v ta namen primerne vsote v proračun.

Ljubljansko učiteljsko društvo vabi tem potom vse učitelje-pevce na razgovor za stran ustanovitve učiteljskega pevskega zbora. Vsak okraj na deželi ima svoj zbor, le Ljubljana ne, dasi imamo v Ljubljani mnogo izvrstnih pevcev, ki sodelujejo pri Glasbeni Matiji in drugih pevskih društvih. Če umre na deželi učitelj(ica), se poslove tovariši s petjem od njega, le v Ljubljani ga spremimo k počitku brez petja, kar napravlja naravnost na vsakega čuden utisk. Da se to popravi, zato pridite vsi, ki imate dobro voljo, v sredo dne 16. t. m. k „učiteljski telovadbi“, ki je vsako sredo od poldne do osmih na I. mestni šoli, da se ob tej priliki pogovorimo o ustanovitvi učiteljskega pevskega zbora.

Skadiatelj Emil Adamič sestavlja zbirko eno-dvo- in triglasnih domorodnih pesmi za šolsko mladino. Nekajere bo vzel iz svoje spevoigre „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ Tudi to zbirko bo založilo Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta.

Šolska vodstva opozarjamo iznova, da si nabavijo za lokalno učiteljsko ali pa šolsko knjižnico E. Adamičovo spvoigro „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ Tudi okrajne učiteljske knjižnice naj si jo naroče. V knjigi so zbrane raznovrstne pesmi in deklaracije, ki se lahko uporabijo za vsako patriotsko slavnost. Besedilo se dobiva tudi v posebni knjižici. Spevoigra velja 5 K, besedilo pa 10 h.

Osobna vest. G. Slavoj Dimnik, učitelj v Postojni, je imenovan suplentomj na c. kr. pripravnici za srednje šole v Trstu.

Osebnosti in šolske vesti na Štajerskem. D. z. lni šolski svet je v svoji seji dne 26. novembra sklenil razširiti petrazrednico v Pobrežju pri Mariboru v šestrazrednico in opustiti paralelo. Nadalje je nastavl nadučitelja na Ponikvi Kodermana za nadučitelja v Veliki Pirešici, d-finitivno učiteljico na Bečici Heleno Dolenc za definitiv. učiteljico v Jelenju, učiteljsko suplentjuno v Šmarju pri Vel. šah Emilijo Jurkovič za d-finitivno učiteljico v Šostanju, učiteljskega suplenta na Frankolovem Antona Strigla za d-finitivnega učitelja istotam, provizorično učiteljico pri Sv. Marieti ob Pesnici Ernestino Neubaueer za d-finitivno učiteljico istotam in d-finitivno učiteljico na Ponikvi Ano Hrovatin za d-finitivno učiteljico na Veliki Pirešici. Dovoljenje za tečaj v krojaškem risanju je dobila Elizabeta Ertzelsdorfer v Ptuj.

Umrl je v Ljubljani tovariš vpokojeni učitelj Josip Bizilj, 48 let star. Zapustil je

vdovo in 8 nepreskrbljenih otrok. — Umrla je Julijana Bajc, roj. Kokalj, posestnica v Ljubljani, mati nadučitelja M. A. Bajca in župnika Franca Bajca. N. v. m. p. — Umrla je dne 16. pr. m. v Lindenbergu na Švabskem v starosti 24 let gospa Marica Loisel, rojena Jekovec, sestra g. Cirila Jekoveca in hči pokojnega tovariša Jekoveca. Bila je omožena dve leti. Prej je službovala kot učiteljica v Ljubljani in Domžalah. R. i. p.

„Zvončkova“ 12. številka ima nekoliko zamude. Cenjene naročnike prosimo potrpljenja.

Vsaka šola na Štajerskem bi se naj naročila na dnevniki, ki ga namerava izdajati „Narodna založba“ v Celju. Prijave je poslati vsaj do 15. t. m. „Narodni založbi“ v Celje.

Velika Trubarjeva slavnost v Trstu. Podpisani vabijo vse tovariše in tovarišice iz Trsta in okolice, bližnje Istre in Goriškega k tej slavnosti, na kateri sodeluje vse naše mlajše učiteljsstvo. Prireditelj je bila zvezana z marsikatero težkočo, zato pričakujemo obilne udeležbe, posebno od strani učiteljsstva, ki je vedno na svojem mestu. Na snidenje torej v soboto v tržaškem „Narodnem domu!“

Sodelujoči učitelji.

Prošnja. Da se obvarujem gmotne izgube, prosim one cenjene tovariše, ki sem jim bil pred meseci poslal „Spominsko knjižico za mladino“ ali „Domov, deželo Štajersko“ na ogled, pa mi niso knjižice ni plačali ni vrnili, da store eno ali drugo.

V Sevnici, 7. decembra 1908.

I. Mešiček.

Milijonar pl. Gorup je daroval za dijaške ustanove 50.000 K.

V pomoč slov. visokošolcem na Dunaju. „Narodna zveza“ je izbrala v svrhu pomožne akcije stradajočim slov. visokošolcem poseben odbor, v katerem so poslanci: Ivanišević, Korošec, Ploj in Žitnik. Darove sprejema poslanec dr. Ignacij Žitnik (Dunaj, parlament). Beda je velika, pomoč nujna. Akademski miza je zaprta. — Dijaki stradajo. Rodoljubi, pomagajte.

Za slovenskega otroka. Družba sv. Mohorja je v svoji slavnostni seji dne 28. pr. m. sklenila dati kot jubilejski dar „za slovenskega otroka“ vsoto 15.000 kron, in sicer: za koroško šolsko društvo 6000 K; za Družno sv. Cirila in Metoda 2000 K; za Šolske sestre v Mariboru 2000 K; za Šolski dom v Gorici 1000 K; za Marijanišče v Ljubljani 1000 K; za Salezijanski zavod v Rakovniku 1000 K; za Dijaško kuhinjo v Celju 500 K; za Dijaško kuhinjo v Celovcu 500 K; za Dijaško kuhinjo v Mariboru 500 K; za dijaško kuhinjo v Ptuj 500 K.

Državne subvencije. Te-le obrtne nadaljevalne šole so dobile državno podporo za l. 1908.: ona v Postojni 100 K, v Škofji Loki 440 K, v Krškem 680 K, v Idriji 350 K, v Kranju 250 K, v Šmartnem 650 K, v Metliki 250 K, v Trzinu 200 K, v Radovljici 80 K, v Ribnici 300 K, v Novem mestu 1000 K, v Kamniku 640 K, v Št. Vidu 1473 K, na Bledu 157 K, v Cerknici 100 K in v Ljubljani 1000 K.

Družba sv. Cirila in Metoda je prešla te dni krasne spomine iz Postojnske jame od gospoda Kurnika, ki mu bodi izrečena iskrena zahvala. Kameni iz jame bodo služili kaj dobro pri nazornem pouku v naših šolah. — Družba se je obrnila na rodoljubne slovenske starše, naj ji ti darujejo igrače, ki jih njihovi otroci ne rabijo več, pa so vendar še uporabne. Koliko veselja bosta naredili, rodoljubni starši, naši deci s tem pri božičnicah! Poglejte doma, morda bi se le kaj dobilo za družbo in za deco v njenih šolah! — Za Božič in novo leto si preskrbi družba za svoje odjemalce krasne razgladnice v bogati izbiri, ki bodo gotovo vsakega zadovoljevale in to v vsakem oziru. Naročila sprejema družba sv. Cirila in Metoda, Ljubljana.

Iz dolinske županije v Istri nam poročajo: Dne 2. decembra smo praznovali 60letni jubilej Nj. Vel. Franca Jožefa I. Ne bomo popisovali te slavnosti, ker gotovo je da se je ta slavnost praznovala po vseh županijah več ali manj slovesno in če bi hoteli vse to opisovati v „Tovarišu“, bi se nabralo gotovo mnogo preveč gradiva. Ne moremo vendar opustiti druge znamenitosti, ki se je izvršila v naši županiji na ravno isti dan in v zvezi s cesarjevim jubilejem; namreč blagoslovila sta se isti dan temeljna kamena za novo poslopje štirirazredne ljudske šole v Dolini in za novo šolsko poslopje dvorazredne ljudske šole v Boljuncu. Obe šoli se bosta imenovali jubilejski šoli in s tem je poskrbljeno na najboljši način, da se bo spominjalo tukajšnje ljudstvo redkega jubileja Nj. Veličanstva. — Ko bosta šoli dozidani, bodo preskrbljene vse šolske občine v tukajšnji občini s primernimi šolskimi poslopji, ki jih je pa po številu pet, namreč: Dolina, Boljunc, Boršt, Osp in Ricianje. Za Boršt sta se zidali novi šolski sobi, za Ricianje novo šolsko poslopje, za Osp se je tudi prezidalo in popravilo šolsko poslopje in ko bosta novi še za Dolino in Boljunc, bo preskrbljeno za vse, razen da bo potreba v Ricianjih prizidati še eno šolsko sobo, ker tudi tam bo razširjena šola v dvorazrednico. — Ne moremo, da bi ne povedali, da se je vse to naredilo v času, kar vodi našo županijo velezaslužni mož g. Josip Pangerc. Tudi v dolinski županiji so bili

poprej župani, ki niso toliko skrbeli za šolstvo, a s tem ne rečemo, da niso nič skrbeli, vendar ponovimo, da ne toliko, kot sedanji g. župan. Priznati moramo tudi vso čast in hvale sedanjemu občinskemu odboru, ker akoravno se je zavedal, kako ogromne stroške si nakopije s tem, da stavi kar naenkrat dve šolski poslopji, vendar je spoznal, da če so stroški veliki, imeli bodo potomci še večjo korist od tega in glasoval je soglasno za zidanje obeh poslopji, a vendar je glavna zasluga pri vsem leg. župana. Tudi ljudstvo mu priznava zasluge in zato ga je izvolilo za deželnega poslanca z ogromno večino glasov, četudi so ravno večni sovražniki šole hoteli delati razpor s svojim ostudnim obrekovanjem. Ljudstvo je samo pokazalo, da ve, kdo skrbi za njegovo vsestransko korist in komu je le za nadvlado. Zaradi tega se nadejamo, da bo g. župan tudi kot deželni poslanec ostal zvest svojim načelom in deloval, kolikor mu bo mogoče pri naših razmerah, v korist ljudstva s tem, da bo skrbel za pouk in izomiko, s tem, da bo skrbel, da nam dežela in država dasta potrebnih šol. Našim slovenskim županom pa stavljamo v zgled tega moža, po njem se ravnajte in gotovo vam bo narod hvaležen. — Ob koncu opozarjamo še na drugo znamenitost. Leta 1848. je zidala davčna občina Boljuneec sedanje šolsko poslopje in jeseni l. 1849. se je otvorila v njem enorazredna ljudska šola, kise je letos v jubilejskem letu razširila v dvorazrednico, zaradi česar se sezida novo jubilejsko poslopje. Staro šolsko poslopje ostane v rabi kot poslopje, v katerem ima vsakokratni dušni pastir svoje stanovanje. Ko bo dovršeno še novo šolsko poslopje, bosta dva lepa in ogromna spomina; prvi bo kazal, kdaj je Nj. Veličanstvo prišlo vladati, a drugi, kdaj je dovršil 60letno vladanje. To bosta res trajna in koristna spomina.

Samovoljnost deželnega šolskega sveta. Občinski svetnik dr. Triller je na seji občinskega sveta ljubljanskega dne 1. t. m. prijavil in utemeljeval nujni predlog zaradi čudnega postopanja deželnega šolskega sveta v novem času. Govornik je izvajal, da kdor zasleduje delovanje deželnega šolskega sveta za Kranjsko v njegovi sestavi, mora priti do prepričanja, da ostentativno in demonstrativno prezira vsak sklep mestnega šolskega sveta. To se je zopet pokazalo pri razpisu službe začasne voditelja na II. deški mestni ljudski šoli v Ljubljani. Navzlic vsem premišljenim in treznim nagibom, ki so vodili mestni šolski svet pri nepristranskem sestavljanju terne-predloga, je deželni šolski svet te sklepe prezrl ter imenoval izven predloga kompetenta, za katerega se mestni šolski svet pri svoji objektivnosti ni mogel ozirati, ker novoimenovani voditelj ni garancija, da se bo slovenska mladina vzgajala v tistem narodnem duhu, ki ga želi ogromna večina staršev. Govornik je predlagal sledečo resolucijo: Občinski svet ljubljanski protestira odločno zoper postopanje c. kr. deželnega šolskega sveta, ki v zadnjem času nekako načeloma brez vsakega stvarnega razloga ignorira terne-predloge c. kr. mestnega šolskega sveta, kakor je to storil zlasti tudi pri oddaji službe nadučitelja-voditelja na II. mestni deški ljudski šoli; občinski svet ljubljanski zaradi tega prosi c. kr. naučno ministrstvo, naj blagovoli opozoriti c. kr. deželni šolski svet na nepravilnost in nedopustnost takega fakiocnega postopanja. — Podžupan dr. vitez Bleiweis je povedal, da se je kot dolgoletni član deželnega šolskega sveta prepričal, da se je v tej korporaciji vedno naglašalo, da se je pri imenovanju treba ozirati na terne-predloge okrajnih, oziroma krajnih šolskih svetov. Govornik se čudi, da nastopa v tem oziru sedaj drugačna praksa. Sedanji slučaj popolnoma nasprotuje dosedanji dolgoletni praksi. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Za slovensko vseučilišče. Preteklo nedeljo je bil v Ljubljani velik ljudski shod, kjer so govorili o političnem položaju. Tudi glede slovenskega vseučilišča je predlagal govornik Ribnikar resolucijo. Sicer, rekel je, današnji shod ni manifestacija za slovensko vseučilišče, vendar zahtevati moramo svojo univerzo pri vsaki priliki. Če nas pade z Dunaja in Grada, naj nam dajo lastno vseučilišče. Dotična resolucija se glasi: Na shodu v Ljubljani dne 6. decembra zbrani Slovenci ponavljajo že nešteto krat izraženo zahtevo po ustanovitvi slovenskega vseučilišča. Pozivljajo vlado, da takoj otvori v Ljubljani pravno fakulteto. Protestirajo, da bi se sploh katero drugo vseučiliško vprašanje prej rešilo kot slovensko. Najodločneje se zavarujejo proti temu, da bi se izbral Trst za sedež laškega vseučilišča.

Deželni odbor Kranjski je od društva „Pravnik“ v Ljubljani zase nakupil več knjig in izdal okrožnico od 28. oktobra 1908, števil. 12.693., ki slove: „Društvo Pravnik“ v Ljubljani izdaja knjige pravniške vsebine v slovenskem jeziku. — Ker tako nastane priročno izdaja zakonov in veljavnih predpisov, ki so z njimi v zvezi, je vse hvale vredno, da je društvo „Pravnik“ naprosilo c. kr. deželno-sodnega svetnika dr. Edwarda Volčiča v Novem mestu, da je priče urejati napominane knjige. Ni dvomiti, da tudi avtonomni uradi, kakor: občine, krajnoobčestni odbori, zdravstveno-okrožni zastopi potrebujejo take knjige, ker jim dajo pojasnila v marsikaterih težavnih vprašanjih. — Zategadelj deželni odbor knjige priporoča v nakup, ker bodo olajšale uradovanje. Zaznamek teh knjig se nahaja danes v inseratnem delu našega lista.

Po Primorskem se v učiteljskih in sploh šolskih krogih jako različno komentira dejstvo, da je izmed slovenskih šolnikov edini ravnatelj Kos v Pazinu bilo priliki vladarjevega jubileja odlikovan, medtem ko so celo po Kranjskem bili ti srečni ljudje bolj gosto posejani. Na Primorskem sicer laško in nemško šolstvo tudi ni bilo zanemarjeno ob tej priliki, saj je celo neki okr. šolski nadzornik, ki služi šele par let, dobil zlati križec s krono. Ali je res naše šolstvo tako slabo? Ali je morda vzrok tega pojava res korenito demokratsko naziranje na gotovem mestu ali pa — podcenjevanje šolstva, o tem je res vredno razmišljati. Nimamo sicer nikakih bolečin v tem oziru, a čudno je, da dobi 35leten profesor, časno vodja realne, častni naslov, a 62leten ravnatelj (Slovenec) velikega zavoda pa nič; izgovor, da že ima dotični častni naslov, ne velja, saj so tudi drugod dali „šolskim svetnikom“ naslov „vladnega svetnika“. In nemški učitelj v Trstu dobi zlati križec (sicer že osivel mož), izmed hrvaških in slovenskih tudi v službi osivelih šolnikov (z nadzorniki vred) pa v celi deželi nihče; a malo let služeci laški okr. šol. nadzornik P. je pa odlikovan. Kje je tu vzrok teh pojavov? Vsekakor čudno, ne sicer za nas kot osebe, a za stvar, za naše šolstvo. Ali se je hotelo na gotovem mestu s tem učiteljstvu pokazati, da ima biti poniženo in z malim zadovoljno? Ako je to res, nam je žal, ker kdor ne ceni dobrega učiteljstva, ta ne pojmuje važnosti šole.

Razgled po šolskem svetu.

— **Profesor Jagić odlikovan.** „Münch. Neueste Nachrichten“ poročajo, da je princ-vladar imenoval dunajskega profesorja Jagića članom Maksimilijanovega reda v oddelku za vedo.

— **Finska je dobila akademijo znanosti.** Ruski listi poročajo, da je bila nedavno temu otvorjena v glavnem mestu Finske Helsingforsu novoustanovljena akademija znanosti. Finska ima vseučilišče in politehniko in razne vrste potrebnih šol za naobrazbo, ki si jih je ta mali narod sam ustanovil s svojim trudom in stroškom.

— **Privatno vseučilišče** je bilo otvoreno v mestu Jurjev (Dorpat). Vpisalo se je 300 dijakov Nemcev in Estov. V Jurjevu obstoji rusko državno vseučilišče, ki je bilo do carja Aleksandra III. nemško.

— **Slovenska šolska družba v Rusiji.** „Eppur si muove!“ lahko zakličemo danes. Iz Petrograda prihaja namreč vest, da se tamkaj kot vidni uspeh letošnjih slovenskih konferenc v Petrogradu in v Pragi ter obiska slovenskih gostov v Ljubljani snuje po načinu nemškega „Schulvereina“ v Berlinu ustanovi šolska družba, ki bode — razprostrta po vsi ogromni Rusiji — nabirala prispevke za narodne boje zapadnih in južnih Slovanov v Avstriji. Rusi se s tem postavijo na stališče praktične slovenske vzajemnosti in bo ta njihov korak gotovo v obilni meri pripomogel do čimdalje tesnejše vzajemnosti med velikim ruskim in ostalimi slovenskimi narodi.

Z graškega vseučilišča. Vseučilišče je še vedno zasedeno. Nemški dijaki patrolirajo po akademskih tleh z gorjaci, koli, z močno okovanimi palicami. Čeprav se že s tem močno razlikujejo od drugih dijakov, so si vendar ti čuvaji pristnega nemštva preskrbeli še poseben znak: bele pentlje. Bele pentlje — ogromne gorjace. Te pentlje ponujajo vsem dijakom in kdor je noče vzeti, ga naženejo z gorjaci z vseučilišča. Tako so sedaj slovenski dijaki na avstrijski univerzi izročeni na milost in nemilost tem nemškim dijakom. Rektor ne gane ni z mezincem, da bi čuval vsaj telesno varnost vseučiliških slušateljev. „Tabor“ so že vrgli na cesto in „Triglavu“ odpovedali stanovanje. Na vseučilišču slovenski dijaki sploh nimajo nič pravic in sedaj so jim vzeli še edina pribežališča, kjer so lahko protestirali proti tem nečuvnim krivicam in se bodrili k vztrajnosti v boju za slovensko vseučilišče. Take razmere govorijo dovolj jasno o potrebi slovenskega vseučilišča v Ljubljani.

— **Lahi dobijo svojo juridično fakulteto,** to je skoro dognana reč. V gosposki zbornici so stavili predlog za tako fakulteto. Lahi poudarjajo, da je podpisan na predlogu princ Fürstenberg, osebni prijatelj nemškega cesarja. Italija se je postavila za Lahe, laški politiki se gibljejo, in sam cesar se je izrekel za zahtevo Lahov. Gre le za kraj. — Tu stopa v ospredje zopet zahteva po slovenskem vseučilišču. Ne sme se zgoditi to, da bi dobili Lahi vseučilišče, mi pa bi ostali na cedilu s praznimi obljubami. Upamo, da bodo jugoslovenski poslanci na Dunaju vedeli govoriti pravo besedo o pravem času!

— **Bivši naučni minister dr. Marchet** bo imenovan za rednega profesorja honoris causa na visoki šoli za kmetijstvo na Dunaju.

— **Šole za češke manjšine.** Odposlansstvo čeških poslancev je bilo pri baronu Bienertu; ministru-rojaku dr. Začku in pri voditelju naučnega ministrstva pl. Kaneri ter urgiral ustanovitev čeških manjšinskih šol in nabavo učilnic. Baron Bienert je obljubil, da bo o tem razpravljal z dr. Začkom, pl. Kanero in nemškim ministrom-rojkom dr. Schreinerjem. Čehi z uspehom niso zadovoljni in pošljejo k ministrskemu predsedniku večjo depu-

tacijo. Da demonstrirajo zavoljo manjšinskih šol, so češki svobodomiselniki dijaki v Pragi sklenili, da se ne udeležijo polaganja temelja za novo češko vseučilišče.

— **Italijansko vseučilišče.** Pri zadnji ministrski konferenci se je govorilo tudi o italijanskem vseučilišču, ne da bi se o tem definitivno sklepalo. Ministri so za to, da se italijanska pravna fakulteta ustanovi na Dunaju kot neodvisna od univerze.

Z gospodarskega polja.

— **Limonin sok** ohranimo vse leto, ako stisnemo v pripraven kozarec, ki je zgoraj ožji, ves limonin sok ene ali več limon. Tega zasujemo z zdrobljenim belim sladkorjem. Sem pridenemo tudi vse olupke ene ali več limon. To limonino konzervo premešamo večkrat v tem sladkorju, da se drobni sladkorjev prah prime olupkov. To pokrijemo potem z lesenim, papirnatim ali pergamentovim pokivalom. Ta konzerva ostane vse leto dišeča in pristna in se rabi za pijače, limonado, za čaje in kot začimb k raznim omakam in polivkam.

— **Stare okvire** prenoviš, ako kupiš neblisčeeega laka za šolske table. Prahu osnažene okvire prevlečeš dvakrat z mehkim debelim čopičem, kar je suho v 1/4 ure, in okvirji so zopet lični kot novi.

— **Železne peči** prenovimo najlepše z grafitom, ki ga lahko kupimo v večjih prodajalnicah v prahu ali v koscih. Tega zmešamo z navadnim pivom, namažemo z navadno črevljarsko četjo (za 8 vinarjev), pustimo pol ure, da se maža posuši, potem celo peč s suho črevljarsko četjo zlikamo kakor črevelj in peč se sveti in je lična kakor nova. Grafit je dobro sredstvo proti rji.

— **Miši** preženeš tudi z majhnimi koščki cunj, ki jih prej v petroleju namočimo, pa jih potlačimo v mišje luknje. Miši beže pred tem smradom.

— **Podgane** preganjamo in jih pokončujemo s turšično moko, med katero smo namašali nastrganega prahu od navadnih žveplenk. Med to zmes denemo tudi 1/3 gipsa, drobnega kot moka. Poleg te zmesi postavimo nizko posodico s svežo vodo, da se živali tudi takoj vode napije. Mavc se v želodcu namoči in potrdi in podgane druga za drugo pogine. Nastaviti je to zmes na več krajih, kjer je sploh čutiti podganino zalego.

— **V gospodarskem oziru** so alpski Nemci dosti na boljšem kakor smo Slovenci. Ne le ker imajo veliko več industrije, ki jih bogati, nego tudi zato, ker imajo trdnejši kmetijski stan. Malo je dežela, kjer bi bila posestva tako parcelirana in razkosana kakor na Slovenskem. Pravih kmetij je bilo vedno malo in jih je čedalje manj. Naši kmetje so povečini bajtarji, torej že bolj proletarci kakor pripadniki srednjega stanu. Tudi je slovenska kmetija nerazmerno bolj zadolžena kakor nemška. Pravzaprav je slovenska zemlja danes že last različnih denarnih zavodov in kmet dela za te zavode kakor italijanski kolon za posestnike latifundij. Pravičnost zahteva priznati, da slovenska domovina nima takih gozdov in vodnih sil kakor nemške alpske dežele in da je le deloma porabna za živinorejo v velikem slogu. Industrije tudi zaradi tega ne moremo take imeti kakor Nemci v Alpah, ker še nimamo dosti kapitala in sposobnih ljudi, ker nam manjka podjetnosti in vztrajnosti, ker smo sploh še na nižji stopnji gospodarskega razvoja kakor alpski Nemci. Lahko bi pa Nemce dohiteli in prehiteli v trgovini, ki bi nam potem šeasoma že ustvarila tudi lastno industrijo, čeprav ne bo mogla biti nikdar tako velika, kakor bo mogla postati industrija v nemških alpskih deželah. V gospodarskem oziru nas čaka torej še silno mnogo dela, da postanemo vsaj tako močni, da se bomo mogli kosati z alpskimi Nemci.

— **Poučni tečaj za gostilničarje** otvori v Ljubljani deželna zveza za tujski promet z dnem 7. jan. 1909. Vodstvo in prireditelj tečaja ima v rokah obrtno-pospeševalni urad delavskega ministrstva na Dunaju, ki da podpore 1500 K. Poučevalo se bo umetno kuharstvo, serviranje, hotelsko knjigovodstvo, dopisovanje in o ravnanju z vinom in pivom. Kuhinjo je dal na razpolago „Narodni dom“. Tečaj bo trajal 4 tedne.

Raznoterosti.

× **Moderna ječa.** V Novem Jorku zidajo jetnišnico, ki bo stala 50 milijonov kron. Bo pa tudi v nji čitalnica, gledališče, prostori za igranje in kasarna. Jetnišnica bo tudi imela lastno godbo in izvrstno hrano.

× **Indiskretna avstrijskega diplomata.** Londonski „Daily Telegraph“ je priobčil naslednje senzacionalno razkritje: Neki ugleden in v visoki službi nahajajoč se avstrijski diplomat je že pred več časom nekemu časnikarju točno napovedal dan, uro in mesto, kje bo proglašena bolgarska carevina in istotako, kdaj pride anektiranje Bosne in Hercegovine. Omenjeni diplomat je sedaj pozvan na Dunaj, da se zaradi svoje brbljivosti opraviči.

× **Beatifikacija device Orleanske.** Dne 24. pret. m. je začela kongregacija obredov praškovati čudeže nekaterih služabnikov božjih, med njimi tudi Ieanne d'Arc device Orleanske. Izvestitelj o vprašanju beatifikacije

device Orleanske je bivši nuncij v Parizu, kardinal Ferrata. Gotovo je, da bo devica Orleanska proglašena za blaženo in bržkone že meseca aprila prihodnjega leta. Tozadevna slovesnost se vrši baje na samo Veliko noč v cerkvi sv. Petra v Rimu. Ieanne d'Arc bo o tej priliki proglašena za varuhinjo Francije.

× **Nobelove nagrade.** Nobelova nagrada za medicino je priznana ruskemu učeniaku v Parizu Mečnikovu in dr. Ehrlochu v Frankobrodu o. M., za fiziko profesorju na berlinskem vseučilišču Klavku, za književnost pa pesnici Selmi Lagerloeff.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2782. Kranjsko. 193 1—1

V krškem okraju se razpisujejo s tem na petrazrednici v Radečah dve učiteljski službi za moške proslave in na trirazrednici ljudski šoli v Boštanju učiteljska služba v stalno nameščenje. Opomni se, da imajo pri eni učiteljski službi v Radečah proslave, ki so kvalificirani za risarski pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah, prednost in da se tudi pri tem razpisu upoštevajo že poprej vlozene prošnje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 30. decembra 1908.

Prošilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Krškem, dne 29. novembra 1908.

Št. 3078. 194 1—1

Na podlagi dovoljenja c. kr. deželnega šolskega sveta v Ljubljani z dne 24. novembra 1908. l., števil. 6852, se razpiše v nameščenje služba potujoče učiteljice za ženska ročna dela v Velikih Laščah za ljudske šole Vel. Lašče, Turjak, Rob, Vel Poljane, Sv. Gregor in Gora pri Sodražici s letno plačo 1000 kron in s dolžnostjo, ženska ročna dela poučevati na šoli v Vel. Laščah na po urniku določenih dnevih, na drugih imenovanih šolah pa po en dan na teden.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za javno šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se tuaradno predložijo do 4. januarja 1909. l.

C. kr. okr. šolski svet v Kočevju, dne 29. novembra 1908.

Z. 3332. 195 1—1

An der vierklassigen Volksschule in Neumarkt ist eine Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 12. Jänner 1909 beim gefertigten k. k. Bezirkschulrate einzubringen.

An kranischen öffentlichen Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staatsärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben.

K. k. Bezirksschulrat in Krainburg, am 4. Dezember 1908.

Z. 3311. 196 1—1

An der dreiklassigen Volksschule in Zirklach ist eine Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 12. Jänner 1909 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrate einzubringen.

An kranischen öffentl. Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staatsärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben.

K. k. Bezirksschulrat in Krainburg, am 3. Dezember 1908.

Z. 3360. 198 1—1

An der zweiklassigen Volksschule in Trata ist eine Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 12. Jänner 1909 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrate einzubringen.

An kranischen öffentlichen Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staatsärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben.

K. k. Bezirksschulrat in Krainburg, am 9. Dezember 1908.

Št. 1463. 199 1—1

Vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 23. novembra 1908, št. 5999, je na II. mestni deški ljudski šoli stalno popolniti službeno mesto učitelja s sistemizovanimi prejemi.

Prosilci za omenjeno službeno mesto naj svoje s potrebnimi dokazili opremljene prošnje predpisanim potom

do 8. januarja leta 1909.

vlagajo pri podpisnem e. kr. mestnem šolskem svetu. Zaklenele si pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 8. decembra 1908.

Št. 2039. Štajersko. 197 1—1

V političnem okraju Celje se za sledeče ljudske šole razpišejo službe učiteljev ozir. učiteljice v definitivno oziroma provizorično popolnitev:

na trirazrednici z nemškim ušnim jezikom v Vojniku, II. krajn. raz., mesto učitelja,

na dvorazrednici v Zgornji Ponikvi, II. krajn. raz., mesto nadučitelja in eno učiteljice,

na šestrazrednici na Vranskem, II. krajn. raz., mesto učiteljice,

na k. ljudski šoli Št. Jurij ob Tab. spadajoči ek-spozituri na Ojstrici, III. krajn. raz., mesto učitelja.

na petrazrednici v Ponikvi ob juž. žel., III. krajn. raz., eno mesto učitelja in eno učiteljice,

končno po eno mesto učiteljice: na trirazrednici pri Sv. Stefanu, II. krajn. raz., na dvorazrednici na Gorici, III. krajn. raz., na dvorazrednici v Bošni II. krajn. raz., na trirazrednici v Kaverji, II. krajn. raz., na trirazrednici v Jurkloštru, II. krajn. raz. in na trirazrednici z nemškim ušnim jezikom v Laškem trgu II. krajni razred.

Pravilno opremljene prošnje je postavnim službenim potom vložiti do dne 15. januarja 1909 pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Celje, dne 7. decembra 1908.